

A vojvodinai falukutatás munkavázslata

Azon tagadhatatlan tény alapján, mely szerint a Vojvodina gazdasági életét ősidők óta napjainkig a mezőgazdálkodás jellemzi, bátran lehet állítani, hogy ezen alapvető jellemvonását belátható időn belül nem fogja megváltoztatni. Bármily politikai egység vagy rendszer keretében a Vojvodina volt és lesz az az országrész, amely természeti adottságai és fekvése folytán az ország magtáráként fog szerepelni.

A vojvodinai gazdasági és kultur-viszonyok kutatása alkalmával ezt a fontos tényezőt sohasem szabad figyelmen kívül hagyni: nélküle a vojvodinai valóság magyarázása mindig alaptalan tudományoskodás lesz.

Minél számosabb a lakosságban a paraszti elem, annál nagyobb figyelmet kell szentelni ezen elem gazdasági és kulturális életviszonyainak, ideológiai és politikai törekvéseinek és célkitűzéseinek.

A vojvodinai publicisztika azonban igen kevés érdeklődést tanúsít ezen problémák irányában. Ujabban történnek ugyan bizonyos vasárnap délutáni kiruccanások, amelyek állítólag a parasztság életviszonyait akarják felkutatni, eddigi eredményeik azonban csak azt a meggyőződést érelték, hogy ezek a megrendezett urimurik nem különböznek a közönséges parasztfogástól. Gyöngyösbokrétával s állítólagos népviselettel szeretnék az ünnepély-rendezők helyreállítani azt a békét, amelyet a gazdasági válság által beállott változások a falu és város között megszüntettek.

A vasárnapdélután-rendezők annál kevesebb figyelmet fordítanak a parasztság hétköznapjaira, azokra a szürke, sivár, esős, sáros, fagyos munkanapokra, amikor az életviszonyok javítása oly szembeötlően érezteti szükségét. Ilyenkor igazán nincs semmi látványosság, sem tözoltó-testületi felvonulás, kinek volna tehát kedve ezek iránt érdeklődni...?

A falvak, városok dolgozó ifjúságára hárul tehát a feladat, hogy helyi problémák felvetésével, közös munkával és akarattal azok helyes megoldását elősegítsék. Elismerjük, hogy napjaink világrengető eseményei sokkal érdekesebbek, mint holmi járadék-és trošarina problémák és bármennyire is meg tudjuk érteni ennek okát, nem tartjuk megengedhetőnek, hogy a mi lokális problémáink letárgyalatlanul maradjanak. A vojvodinai ifjúság mégis csak itt áll be a nagyvilág taposómalmába, itt veszi nyakába a mai élet nehéz igáját, — innen kell tehát világalakító tevékenységét elkezdenie. Csak az itt elért eredmények fogják bebizonyítani nagyobb problémák megoldására való érettségét.

Egy tervszerűen irányított falu-kutató munka óriási hasznot hozna úgy napi életviszonyainknak, mint a tudománynak. Az ilyen munkának fel kellene ölelni mindazokat a kérdéseket, amelyek a parasztság való életére világosságot derítenének. Türelmes munkával adatokat kell gyűjteni a falvak tulajdonviszonyairól, technikai felkészültségéről, gazdálkodásáról, egészségügyi viszonyairól, születési és halálozási arányszámáról, lakásviszonyairól, s más ehhez hasonló életmegnyilvánulásáról és körülményeiről. Szerkesztőségünk örömmel venné, ha az olvasók komoly hozzászólása elősegítené ilyenirányú akcióját.

* * *

Bár a Vojvodina területe csak 11%-a az egész ország területének, aratási hozamának értéke az egész ország aratási hozamának értékével szemben 30%-ra rug. Ebből következőleg megállapíthatjuk, hogy nemzetgazdaságtani szempontból a Vojvodina mint gazdasági egység óriási szerepet játszik. Eme szerepe akkor nyilvánul meg legszembetűnőbben, ha figyelembe vesszük, hogy az egész ország takarmány- és iparnövény-termelésének cca 40%-a vajdasági eredetű. Látszik, hogy úgy a népelelmezés, mint az ipari termelés, valamint a kivitel jelentékenyen a Vojvodinára támaszkodik.

Sajátságos társadalmi és kulturviszonyai ennek az ország-résznek leginkább ebből a gazdasági alpból veszik eredetüket. Ezt az alapvonást részben a párhuzamosan folytatott állattenyésztéssel kell kibővíteni, mivel bevételeinek cca 1/3-a ebből ered. Így alakul ki előttünk a Vojvodina, mint egy tipikus földművelő és állattenyésztő vidék. A rajtalévő ipar és kereskedelem, valamint bank és pénzügyi intézmények is ebből a talajból szivják éltető nedvüket. A kedvező vízi és szárazföldi összeköttetés jelentékeny külkereskedelem lebonyolításához vezet, a kedvező nyersanyag-beszerezés és olcsó munkaerő a gabona- és vetemény, valamint iparnövény és állati termékek feldolgozó iparokat hívják életre. Így létesült a sok malom, a cukor-, sör-, konzerv-, makaróni-, bőr-, műtrágya-, téglá és cserép-, szappan- és gyertya-gyár; ez magyarázza meg a paprikamalmok, a tejszarnokok, vágóhidak, szalámi-gyárak, fonodák és fűrésztelepek létezését. Ebből a gazdasági alpból nőttek ki a polgárosulás nemrég lezajlott korszakában a bankok, hitelszövetkezetek és terménytőzsdék.

Ennek a gazdasági alpnak tüzetesebb kutatásához szükségünk lesz bizonyos történelmi adatokra, amelyeket egyelőre még nem tudunk egészében feltárni. A török hódítás utáni idők gazdasági és társadalmi viszonyai még csaknem teljesen ismeretlenek a nyilvánosság előtt, holott azokra okvetlen szükségünk lesz. A múlt századi periódusra vonatkozó adatokat is vastag porréteg fedi, s nem állunk másképp a háborút megelőző évek krónikáival sem. A háború utáni évekkel már könnyebb a dolog, bár a rendelkezésre álló anyag csak szláv nyelven található fel.

Magának a mezőgazdálkodásnak komoly ismertetése pedig el sem képzelhető megbízható agronómiai adatok nélkül. Ismertetni

kellene a talaj fizikai tulajdonságait és ezen tulajdonságok megjavítási lehetőségeit. Ugyanigy kellene a vízrajzi adatok is, amelyekből kitűnne a gyakori árvíz veszedelmek elleni védekezés módja.

Fontos a magnemesítés és az állattenyésztés minőségbeli megjavításának és mennyiségbeli szaporításának kérdése, mivel az állattenyésztéssel szorosan összefügg a trágyázás kérdése is. A legfontosabbak egyike pedig a fejlett szerszámok alkalmazása lehetőségének a kérdése, mivel csak ezzel emelkedhet a Vojvodina produkciója a külföldi, hasonló természeti adottságokkal rendelkező vidékek, termelési nivójára. Ha ezekhez az adatokhoz hozzá vesszük még a termelés intenzivitásának és racionalizációjának kérdését, készen vagyunk a szükségesnek vélt kutatási területek elsorolásával. Technikai kérdés, miképen lehet mindezen adatok birtokába jutnunk.

Mindenesetre komoly szociográfia lehetetlen ezen adatok nélkül. Az egyes emberek és embercsoportok, rétegek, osztályok egymáshoz való társadalmi és politikai viszonyát ezen adatok hiányában nem lehet vázolni. A modern társadalmi viszonyok, minden leegyszerűsítettségük dacára, igen komplikáltak, ezért lényegük felkutatása is igen szerteágazó munkát igényel.

Ugy érezzük azonban, hogy ezen munkát nem lehet és nem is szabad egyes egyének személyi feladatának tartani, annál is inkább, mivel úgy a dolgok hamar elveszthetnének a mai időkkel való kapcsolataikat. A kutató-munka, csak akkor járhat eredménnyel, ha hozzá mindenki, akinek bármily kicsiny mértékben is áll módjában, beszolgáltatja azokat az adatokat, akár cikk, akár egyszerű tudósítás formájában, amelyek szükségét fent említettük.

A vojvodinai mezőgazdaság előmenetele nem választható el a fent vázolt kultur-munkától, eredményes is csak akkor lehet, ha a parasztság és a földművelő ifjuság kutató munkával nemesítik. A sötétség és maradiság halálöleléséből, a betegségek a halálfélelem és a babonák országából csak egy úton juthatunk ki. Előttünk áll a falusi kultur-munka feladata s ennek a feladatnak a megoldása kurzusok, népegyetemek és népszerű felvilágosító előadások útján valósítható meg.

Ezek sikeres kimenetele fog csak bennünket rávezetni arra az utra, amely a sötétség és maradiság halálöleléséből, a babonák, a halálfélelem és tudóvész országából kivezet...

„Tard, mint falu, nem kiscgazdák, hanem időszakai mezőgazdasági munkások közössége. Fiatalabbjai szabályszerűen — évről-évre — legyengülnek a munka végére. Általában nyolc-tíz kilót fogynak, mire visszajutnak a faluba, a földes szobákba, az ékes cserepek és hímzett ágyterítők közé. Minden tízpengősért átlagban testsúlyuk egy kilójával fizetnek meg.” (Szabó Z.: „A tardi helyzet”)